

द्राक्ष बागेमध्ये ट्रायकोडर्माचे महत्त्व

डॉ. आर. जी. सोमकुंवर

सध्याच्या परिस्थितीचा विचार करता द्राक्ष बागेत रोग व्यवस्थापनाकरिता मोठ्या प्रमाणात रासायनिक निविष्टांचा वापर केला जातो. त्याऐवजी पर्यावरणपूरक पर्याय म्हणून जैविक बुरशीनाशकांचा वापर फायदेशीर ठरतो. ट्रायकोडर्मा ही रोगकारक बुरशीच्या धार्यांना विळखा घालून त्यातील पोषक द्रव्य शोषून घेते. परिणामी, रोगकारक बुरशींमध्ये कार्बन, नायट्रोजन आणि जीवनसत्त्वांची कमतरता निर्माण होऊन त्यांची वाढ खुंटते. ट्रायकोडर्मा हा नैसर्गिक घटक असून, पर्यावरणावर त्याचा विपरीत परिणाम होत नाही. राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्राने द्राक्षासाठी जैविक बुरशीनाशक मांजरी ट्रायकोशक्ती (भुकटी) आणि मांजरी वाइनगार्ड (द्रावण) विकसित केले आहे.

वापर

- मांजरी ट्रायकोशक्ती (भुकटी) १० ग्रॅम प्रति एकर प्रमाणे ठिबकद्वारे द्यावे.
- मांजरी वाइनगार्ड (द्रावण) २ ते ५ मिलि प्रति लिटर याप्रमाणे फवारणी करावी. किंवा ठिबकद्वारे २ मिलि प्रति लिटर पाणी याप्रमाणे ठिबकद्वारे आळवणी करावी.

मांजरी वाइनगार्ड (द्रावण)

मांजरी ट्रायकोशक्ती (भुकटी)

ट्रायकोडर्मा वापरताना घ्यावयाची काळजी

- ट्रायकोडर्माचा वापर रासायनिक बुरशीनाशकांसोबत टँक मिक्स करू नये.
- ट्रायकोडर्मा सूर्यप्रकाशापासून दूर, कोरड्या व थंड जागेत साठवावे.

☎ ०२०-२६९५६००२

डॉ. आर.जी. सोमकुंवर, ☎ ९४२२०३२९८८ (राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, मांजरी, पुणे)